

ชื่อวิทยานิพนธ์	: ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
ผู้วิจัย	: พระมนตรี ติสโสโร (คำลือ)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: ผศ.ดร. พูนชัย ปันธิยะ, พธ.บ. (ศาสนา), ศศ.ม. (ปรัชญา), Ph.D. (Buddhist Studies) : พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์, ดร., ป.ธ.๕, พธ.บ. (ศาสนา), M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ๒) เพื่อศึกษาบริบทการดำเนินชีวิตของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และ ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการวิจัยพบว่า ศีล ๕ เป็นหลักมนุษยธรรม เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ และการไม่ดื่มสุราเมรัยศีล เป็นที่ตั้งแห่งกุศลธรรมเป็นลักษณะ มีความปรกติทางกายวาจาเป็นที่ตั้ง โดยมีองค์ประกอบของศีล ๕ แต่ละข้อ คือ เจตนาทางกาย วาจา และใจ ให้พ้นจากความชั่วทั้งปวง ย่อมมีความสงบสันติสุขในชีวิตปัจจุบันและอนาคต ในทางตรงกันข้าม โทษของการละเมิดศีล เป็นเหตุให้ประมาท เป็นบ่อเกิดแห่งภัยเวรโดยประการต่างๆ ย่อมประสบทุกข์ทั้งในปัจจุบันและสัมปรายภพ

วัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนหนึ่งที่ได้ดำเนินการตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีความสุขในการดำเนินชีวิต สำหรับสภาพทั่วไปของชุมชนวัดบ้านน้อย นั้นมีสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัยจากมลพิษ มีความร่มเย็นด้วยต้นไม้ มีลำน้ำแม่อนไหลผ่าน มีนาข้าวเขียวข่ม นอกจากนี้ ชุมชนวัดบ้านน้อยยังได้รับการสนับสนุนการจัดภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นสวยงาม และการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล จากเทศบาลตำบลสันกำแพงและองค์การบริหารส่วนตำบลสันกำแพง และมีประเพณีต่างๆ คือ การแห่ไม้ค้ำศรี การสรงน้ำพระธาตุ การทานบ้าน งานกฐิน งานผ้าป่า การตีกลองหลวง ประเพณีทานข้าวใหม่ งาน ๑๒ เป็ง ทำบุญอุทิศหาคนตาย และประเพณียี่เป็ง

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาแนวทางการแก้ไขและแนวทางส่งเสริมการนำศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของชุมชนวัดบ้านน้อย พบว่า ปัญหาการนำศีลข้อ ๑ ไปใช้ในชีวิตประจำวันคือชุมชนยังไม่มีทางเลือกในการเลี้ยงชีพจึงเกิดการฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร เป็นวิถีชีวิตของชุมชน แนวทางการแก้ไข คือ การโน้มน้าวจิตใจให้ฆ่าสัตว์ลดลงหรือซื้อจากตลาดแทน ข้อ ๒ คือ คนที่ลักขโมยส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยก การหยิบฉวยโดยไม่บอกก่อน เพื่อใช้หนี้การพนัน ซื้อยาเสพติด เป็นต้น แนวทางการแก้ไข คือ ครอบครัวต้องดูแลเอาใจใส่ ให้ใช้ธรรมะขัดเกลาจิตใจ ฆราวาสให้เลิกเล่นการพนัน และยาเสพติด ข้อ ๓ คือ การขาดจิตสำนึกและความไม่รู้จักพอ แนวทางการแก้ไข คือ ปลุกจิตสำนึกให้รู้จักพอ และครอบครัวควรให้คำชี้แนะบุตรหลาน ข้อ ๔ คือ มีการพูดเท็จเพื่อเอาตัวรอด พูดนินทา แนวทางการแก้ไข คือ คิดก่อนพูด และควรพูดในทางสร้างสรรค์ ข้อ ๕ คือ หาดื่มได้ง่าย มีในงานต่างๆ ทำให้ขาดสติ ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ แนวทางการแก้ไข คือ ฆราวาสลดหรือห้ามการดื่มสุราในงานต่างๆ และให้ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มสุรา สำหรับแนวทางส่งเสริมการนำศีล ๕ ไปใช้นั้น ควรมีการมอบรางวัลหรือมอบเกียรติบัตรยกย่องชื่นชมผู้ประพฤติปฏิบัติตามหลักศีล ๕ โดยมีผู้นำชุมชนและผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน ชุมชน วัดให้บ่อยขึ้น มีการเชิญผู้ที่มีความรู้ในชุมชนไปถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนหรือประชาชน มีกิจกรรมในเชิงปฏิบัติธรรม ฟังธรรมเทศนา ประชาชนทุกกลุ่มวัยสามารถนำหลักศีล ๕ ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นรูปธรรม จนเกิดความรัก เข้าใจ ประองตอง และสามัคคีกัน จากครอบครัวสู่ชุมชน

Thesis Title : A Study of Living in line with Pañca-sīla of Wat Ban- noi Community, Sankampaeng District, Chiang Mai Province

Researcher : Phra Montri Tissaro (Kumlue)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Poonchai Pantiya, B.A. (Religions),
M.A. (Philosophy), Ph.D. (Buddhist Studies)

: Ven. Dr. Phrakrusiripariyatyanusath, Pali V, B.A. (Religions),
M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : February 19, 2017

Abstract

The thesis entitled “A Study of Living in line with Pañca-sīla of Wat Ban-noi Community, Sankampaeng District, Chiang Mai Province” consists of 3 objectives as 1) to study the concepts and lifestyles of human beings in line with Pañca-sīla, 2) to explore the context of lifestyles of Wat Ban-noi Community, Sankampaeng District, Chiang Mai Province and 3) to study the way for promoting the lifestyles of human beings in line with Pañca-sīla at that place. From the study, it can be found that:

Pañca-sīla or five precepts are the humanitarian principles or the practices to be a complete human: to abstain from killing, to abstain from stealing, to abstain from sexual misconduct, to abstain from false speech and to abstain from intoxicants causing heedlessness. The nature of meritorious thought lies on this. It is also the physical and verbal normal. In each of the five precepts, the composition of each is the physical, verbal and mental intention for getting away from all evil and for acquiring peace in the present and the future. In contrast, the disadvantage for violating any of five precepts is the cause of being carelessness, taking revenge and getting suffering now and in the afterlife.

Wat Ban-noi Community, Sankampaeng District, Chiang Mai Province is a community that has followed the Pañca-sīla Villages Project. The people are happy in

lifestyle. The general condition of Wat Ban-noi community is in a good environment; free from pollution, having the shady trees, Mae On River running through and being filled with a lush green rice fields. In addition, the community is also supported by a government agency of Sankampaeng Municipal District and sub-district Administration Organization for a beautiful landscape and for disposal of garbage and sewage. The various magnificent traditions covering the community are the Bodhi- crutches parade, Water Pouring on the Buddha's relics, Home-merit Making, Kathin Offering, Pha Pa Offering, Luang Drumming, New Rice Offering, 12 Peng Tradition, Dedication to the dead and Yee Peng tradition.

Results from the analysis of problems, solutions and the way for promoting the lifestyles of the community people in line with Pañca-sīla at present, can be found that: The problem of the first precept used in their daily lives is; the community people has no more choice for living, so they have to kill some of animals for their subsistence. The solution is to convince people to kill animals down or to purchase them from the market instead. The problem of the second precept for daily lives is; most of the people who stole come from a family lacking warmth or broken family. They take without any prior indication for gambling debts and for buying drugs, etc. The solution is to care for family, to take Dhamma for refining the mind and to campaign for stopping gambling. The problem of the third precept on a daily basis is; they lack of awareness, and insufficiency in sexual intercourse. The solution is to raise awareness and to know just enough in sexual intercourse. Families should provide the necessary guidance to their children. The problem of the fourth precept of each day in the life is; they lie to survive and speak gossip. The solution is to think before speaking and to speak in a constructive way. Last, the problem of the fifth precept used in their daily lives is; intoxicants are readily available in various places, making unreasonableness and resulting in accidents. The solution is to campaign for reducing or prohibiting alcohol drinking in various applications, and to educate about the terrible dangers of alcohol in general. In addition, the promoting guidelines of the application of the five precepts are: There should be an award or certificates of commendation for those who act in accordance with the five precepts. Community leaders and adults should also set a good example to youths. Several

activities for enhancing cooperation with the house, community and temple should be carried out more often. Those with knowledge of the community should be invited to transfer their knowledge to students or the public. Activities of meditation and Dhamma listening should be conducted. It can therefore be said that people of all ages can take the five precepts to perform consistently and concretely. This resulted in the love, understanding and unity from the family to the community undoubtedly.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และบุคคลทั่วไปที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาและการวิจัยครั้งนี้

ขออนุโมทนาขอบคุณ ผศ.ดร.พูนชัย ปันธิยะ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์, และขอกราบขอบพระคุณ พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์, ดร. กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้เมตตาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาตรวจสอบ ชี้แนะ และแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูอุดมธรรมพิลาส เจ้าคณะตำบลสันกำแพง และคณะศรัทธาวัดบ้านน้อย ตำบลสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลสอบถามเพื่องานวิจัยเรื่องศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างดี ขอขอบคุณคุณอาจารย์ เจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ในการที่ให้โอกาสเข้ามาศึกษาวิชาการทางพุทธศาสนา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากมีความบกพร่องใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับด้วยความเต็มใจ และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าประโยชน์ใดๆ ขอประโยชน์จงเกิดขึ้นแก่ทุกท่านเพื่อช่วยกันสร้างสรรค์สืบสานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในพุทธศาสนาให้ทรงคุณค่าสืบไป และผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา ตลอดจนถึงคุณบิดา มารดาของข้าพเจ้า และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน และขอตั้งจิตอธิษฐานส่งความปรารถนาดีต่อผู้ที่ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้บังเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมสืบต่อไป

พระมนตรี ดิสสุโร (คำลือ)

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(ฅ)
สารบัญ	(ช)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ฌ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๒๐
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๒๓
บทที่ ๒ แนวคิดการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕	๒๔
๒.๑ แนวคิดและหลักการการดำเนินชีวิต	๒๔
๒.๑.๑ ความหมายการดำเนินชีวิต	๒๕
๒.๑.๒ ความสำคัญของการดำเนินชีวิต	๒๗
๒.๑.๓ หลักการดำเนินชีวิต	๒๘
๒.๒ ศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา	๓๒
๒.๒.๑ ความหมายของศีล ๕	๓๖
๒.๒.๒ ประเภทของศีล ๕	๓๙
๒.๒.๓ หลักการเกี่ยวกับศีล ๕	๔๖
๒.๒.๔ องค์ประกอบของศีล ๕	๔๘
๒.๒.๕ เกณฑ์การวินิจฉัยศีล ๕	๔๙
๒.๒.๖ คุณแห่งการรักษา (อานิสงส์) ศีล ๕	๖๔

บทที่ ๓ บริบทการดำเนินชีวิตของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่	๗๒
๓.๑ บริบทของชุมชน	๗๒
๓.๑.๑ ที่ตั้ง/อาณาเขต	๗๓
๓.๑.๒ ลักษณะประชากร	๗๓
๓.๒ บริบทการดำเนินชีวิต	๗๔
๓.๒.๑ อาชีพและสภาพทางเศรษฐกิจ	๗๔
๓.๒.๒ โครงสร้างการปกครอง	๗๕
๓.๒.๓ โครงสร้างทางสังคม	๗๖
๓.๒.๔ โครงสร้างสิ่งแวดล้อม	๗๖
๓.๒.๕ ประเพณีวัฒนธรรม/ศาสนา	๗๘
๓.๓ การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย	๘๖
๓.๓.๑ พฤติกรรม/การปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ของชุมชน	๙๑
๓.๓.๒ โครงสร้าง/กระบวนการดำเนินชีวิตของชุมชน	๙๓
 บทที่ ๔ แนวทางการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย อำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่	 ๙๗
๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๙๗
๔.๒ ความเข้าใจในหลักศีล ๕ ของชุมชน	๑๐๑
๔.๒.๑ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕	๑๐๑
๔.๓ ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕	๑๐๓
๔.๔ แนวทางส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ของชุมชนวัดบ้านน้อย	๑๐๗
 บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	 ๑๑๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๕
๕.๒ อภิปรายผล	๑๑๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๑
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	๑๒๑
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป	๑๒๒
 บรรณานุกรม	 ๑๒๔
ภาคผนวก	๑๒๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

(๑) การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ภาษาบาลี และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ เรียงตามคัมภีร์

(๒) การระบุหมายเลขย่อ

การอ้างพระไตรปิฎกภาษาบาลี ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึงเล่ม / ข้อ / หน้า ตามลำดับ วิ.มหา. (บาลี) ๑ / ๑๐ / ๑๒. หมายถึง การอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์วินัยปิฎก มหาวิภังค์ ฉบับภาษาบาลีเล่มที่ ๑ ข้อที่ ๑๐ หน้า ๑๒

การอ้างพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึง เล่ม / ข้อ / หน้า ตามลำดับ เช่น ที. ม. (ไทย) ๑๐ / ๕๐ / ๖๐. หมายถึง การอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๕๐ หน้า ๖๐

การอ้างอิงอรรถกถาภาษาบาลี จะแจ้งเล่ม / ข้อ / หน้า เช่น ที. ส. อ. (บาลี) ๒ / ๘๐ / ๑๐๐. หมายถึง อรรถกถา ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีสันธวรรค ฉบับภาษาบาลี เล่มที่ ๒ ข้อที่ ๘๐ หน้า ๑๐๐. ส่วนการอ้างอิงปกรณ์วิเสส จะใช้ระบุชื่อคัมภีร์ / เล่ม / หน้า / เช่น วิสุทธิ. ๓ / ๗. หมายถึง คัมภีร์วิสุทธิมรรค เล่ม (ภาค) ที่ ๓ หน้า ๗.

พระวินัยปิฎก

วิ. มหา.	(ไทย) = วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ. ม.	(ไทย) = วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ. ภิกขุณี.	(ไทย) = วินัยปิฎก	ภิกขุณีวิภังค์	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที. ส.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที. ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที. ปา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ม. มุ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม. ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปณณาสก์	(ภาษาไทย)

(ญ)

ม. อุ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปัณณาสก	(ภาษาไทย)
ส. ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. ติก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัณจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. ปณจก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัณจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. สัตตก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. อฏฐก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ. วิ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	วิมานวัตถุ	(ภาษาไทย)

อรรถกถาฎีกาและปกรณ์วิเสส

ที. ม. อ.	(ไทย) = ทีฆนิกาย	สมังควลลิตาสนี	มหาวรรค อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ. อิติ. อ.	(ไทย) = ขุททกนิกาย	ปรมัตถทีปนี	อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ. ชา. อ.	(ไทย) = ขุททกนิกาย	ชาตกอรรถกถา		(ภาษาไทย)